

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre	4 frt.		
Félévre	2 „		
Negyedévre	1 „		

A polgári házasság hazugságai.

(Vége.)

De tagadhatlan tény lévén, hogy ama famozus 33-ik §. így szól: „A házasságkötést időhöz vagy feltételhez kötni nem lehet. Ilyen kötés nem létezőnek tekinthetik,“ és a természetben mindennek, még a bolondulásnak is meglévén a maga oka, ezen §-nak is valami okkal birnia kell. Ez, úgy véljük, igaz. Mi azonban a valódi ok? azt megvalljuk, nem tudjuk tisztán, és az indokolás sem fejti ki. Ilyen esetben helye marad a sejtelennek. A sejtelen ez: minthogy a keresztény papság tetemes pénzbüntetéssel van fenytve azon esetre, ha a feleket a polgári hivatalnok házassági funkciója előtt, régi szokás szerént egybe esketni merné: a liberálismus eme tilalmával még nem érzi biztosnak a „legbensőbb életközösség“ ideig óráig való fenmaradását; szüksége volt rá tovább fenni a pókbálót a nép számára, nehogy valamely keresztény érzelmi férfinnak a leendő neje, vagy valamely keresztény leánynak a leendő férje irányában eszébe jusson ilyen feltételek „kikötése:“ Jól van, ha bejelentjük magunkat nagy böjtnem polgári kötésre a falu jegyzőjénél, de ha husvét nyolczada utáni „első héten“ a keresztény egyházban esküvőnk meg nem történik, az a kötés ne érjen semmit; (*Ime az idő kikötése!) vagy, ha valamely keresztény jegyes oly kikötött feltételt alatt menne a falu jegyzőjéhez, vagy valamely anyakönyv vezetőhöz, hogy azután a keresztény egyház régi szokása szerént a templomban a házassági áldást kérjék ki; ami ha nem történék, a polgári kötés bejelentése ne érjen semmit; (**Ime a feltétel kikötése, mely feltétel azonban sok alakú és sokféle lehet.) Ha már ezen sejtelen helyes lenne, és a §. szándéka a jegyesek természetes szabadságának ezen, iránybani elkobzása lenne, úgy ezen törvényhozásból mérőben illetlen funkciót nemcsak hazugságnak, hanem egyenesen aljasságnak, és gyalázatoságnak kellene bélyegeznünk, melynek eleje is, utóvége is más nem lehet, mint a keresztény erkölcsök letiprása.

Egyike a legkövérebb liberális hazugságoknak az is, hogy a polgári házasság „nem sérti a vallást.“ Ez igazi arczátlan beszéd. Az pedig, hogy a polgári házasság „még inkább fokozná a vallásosságot“, biztos beléptijegyűl szolgálhat a lipót-mezei országos bolondok intézetébe. De maradjunk egyelőre a polg. házassági törvényjavaslat 45 §-a mellett, mely így szól: „A házasságot polgári tisztviselő előtt kell megkötni. Oly kötés, mely nem nem polgári tisztviselő előtt történt, a törvény erejénél fogva, *semmi vonatkozásban sem tekintetik házasságnak.*“

Ime a rugás, a magyar nemzet ezredéves szokása, meggyőződése és törvénye ellen! Mit jelentenek ezen szavak: „semmi vonatkozásban sem tekintetik házasságnak“? Tehát törvénszék, rendőrség, sajtó, közvélemény, a nép szava és a nép lelkiismerete, egy csapásra mind a Szilágyi-féle javaslat szerént (régí százados elvek, szokások, meggyőzések ellenére) lesznek kötelesek dobszó és csimpolya mellett medvetánczot járni, és nemesak a magyar szent korona alattvalóit, de a világ bármely részéről hazánk áldott földjére érkező egyes keresztényeket is ugyanazon nótára akarják utólagosan megtánczoltatni?! És ezt még szabadságnak nevezik, s a vallás sérelme nélkül kivihetőnek tartják?! Oh boldog liberálisok!

„Semmi vonatkozásban sem tekinthető házasságnak“ mondja a javaslat. Eddig megszoktuk a törvény szavait komolyan, lelkiismeretesen fontolgatni. De ezen „semmi vonatkozásban sem“: oly generális frázis, és a szónak oly tág és kivétel nélküli jelentést ad, hogy egyenesen az egyházi tétre, a lelkiismeret, és a vallás szentélyébe is bevilágít, és nemesak látszat szerént, de valóságban mindent magához ragadva föléli, úgy mint azok a „flobustier“ nevű tengeri rablók tették, a kik kihirdették, hogy ők becsületes, lovagias emberek, semmit sem kívánnak embertársaiktól ingyen, de a mit a tengeren bárhol megtalálnak, azt saját lovagias becsületükre megbeesülik, és ezen árban jogos birtokba veszik, semmi vonatkozásban sem lévén szabad a flobustier-ek ezen becslése ellen kifogást tenni, ami úgy sem

érhetne semmit. Hazugság a flibustier-ek élete, hazugság a becslése, hazugság lovagias meggyőződése.

Ilyen ama „semmi vonatkozású“ frázis is, mert mindenki látja, hogy az sérelem a vallásos meggyőződés ellen, megingatása a házassági hűség esküjének; megtagadása a házasság szentségének, feldulása a család békéjének és oly tőrre tántorodás, melyen az állami hatalomnak mint ilyennek sem hivatása, vagy küldetése, sem szakértelme, és illetékessége soha sem volt és most sincsen.

Azoknak, kik azt fejtegetik, hogy a mai jogállamban Isten, vallás, lelkiismeret, szabadság, törvény, uralom, nép egy szóval minden az állam omnipotens hatalmában áll: nem szükség mondanunk, hogy rettenetesen hazudnak, azt ugyanis, ők is jól tudják.

Legérdekesebb hazugság azonban a polgári házasság törvényjavaslatában az, amit a liberális maszlag hatása alá jutott főrendek nyomoru négy szavazattal bele vittek a szörny-javaslatba, s amit az alsóház is befogadott. Ez azon záradék, hogy ez a törvényjavaslat a vallási kötelességeket „érintetlenül hagyja.“ Lehetetlen meg nem botránkozni azon, hogy ily kézzelfogható hazugság érdemesítve volt a „beczikkelyezésre.“

A javaslatnak, már elvi aláspontjánál fogva is, egész szervezete hamis. Csak a polgári házasság érvényes, a keresztény házasság, vagy a házasság szentsége nem ér semmit. Előre kell és elsőbben kell megkötni a polgárit; az egyházit megkötni . . . ? arról szó sincs. Felbonthatlan házasság nincs, még katolikusoknál sincs. Egyházi akadály, vérrokonság, sógorság, köztisztesség, valláskülönbség, (egyebeket mellőzve,) melyek a legalaposabb okoknál fogva, századokon át törvényerővel bírtak és törvénykönyvünkben benne vannak ezen javaslat által a vén asszonyok meséi közé dobatnak, melyeken épülhet akinek tetszik és nevetet is akinek kedve tartja; az pedig, hogy a keresztény egyház házassági joga már az egész világ művelt népeit átbatotta, (szemben a francia forradalom nyomorult szüleményeivel) a magyar népre semmi hatással nem lehet, de azért a vallási kötelesség érintetlenül marad. Ez az igazi liberális felfogás! Midőn Renán Jézust, hitvány főzermunkájában megfosztotta isteni eredetétől, letagadta csudáit, kigunyolta tanait, s oly irányba eresz-tette meg következtetéseit, hogy igazi véleménye (mely szerint Krisztus egy közönséges csaló lenne,) egészen tisztán kezd kidomborulni, fordít egyet az istentelenség köpenyegébe, és Krisztus alakjához emphassissal felkiált: és most menj dicső isteni mester! . . . s igazán remek és csakis Isten-t illető szavakkal zárja be Jézusról szóló birhedt művét.

Eppen így teszen a javaslat is a keresztény házassággal. Elvét letagadja, akadályait megveti és lerombolja, bíróságát jefoglalja, a felbonthatlant összetöri, és az összetörés könnyűségére a nagy publikumot, hizelegve gyarlóságainak és gyengeségeinek, előre, jól megfontolt ravaszssággal betanítja

és egybeházasítván a drága kedves zsidókat a satnya kereszténységgel, dicsőségének előre megsejtett öntudatában, törvényezikben is azt hazudja, hogy a vallási kötelesség érintetlen marad.

Ki nem látja itten az eget verő ellenmondások egész tömkelegét?

A törvényjavaslat ezen eljárása egyenesen hasonlít az istentelen Renán példájára, és minden nagytítás nélkül éppen olyan, mint mikor az ököljogban kevélykedő dandi keresve keresi az alkalmat, hogy kiköthessen a legjobb, legbeesületesebb, legderekabb emberrel, és őt semmiháznak nevezve, arezul verve, hátba ütve, a földre tiporva, nevetség tárgyává téve, végül egész komolysággal kijelenti, hogy világért sem volt szándékában ezen emberrel szembe gorombaságot tenni, vagy éppen az ő érintetlenül maradt becsületét valamiképpen megsérteni.

Régen ismerjük már a liberalizmus természetét, mely, midőn Istent, egyházat, lelkiismeretet és minden keresztény műveltséget megvetett és kigunyolt, nyomban fordít egyet a rongyos köpenyegen, és egész komolyan kijelenti szóval is, írásban is, meg birlapok utján is, hogy neki soha sem volt, és nem is lehetett szándékában a minden tiszteletre méltó ősrégi keresztény intézményeket, és az azokhoz ragaszkodó igazi jó katolikusokat távolról sem megsérteni, vagy gyanusítani.

Az ilyen beszéd természetesen az utolsó betűig mindig hazugság volt.

De azért a liberalizmus halad, s amit eddig csak röp-iratok, és ujságok utján tehetett, azt most már törvényezik-kek gyártásában is gyakorolja, a világ szeme láttára vallván, hogy ezen törvény (javaslat) által a vallási kötelességek kérdése érintetlen marad.

Az egyházi vagyon államosítása ellen.

Lapunk f. é. 22-ik számában említettük, hogy Marostordamegye elhatározta, hogy az egyházi vagyon államosítását kérelmezi a képviselőháztól és ezen kérelmének támogatására átiratilag keresi meg a törvényhatóságokat. Ezen határozat ellen, mely a liberális hazafiság egyik legékeesebben szóló dokumentuma, *nsgos Berenczey István* szentháromsági földbirtokos és megyei virilis a belügyminiszterhez felfolyamodást nyújtott be. Ezen felfolyamodást, melyet *nsgos Berenczey I. ur* lapunknak megküldött, a legszivesebb készséggel tesszük közzé. A felfolyamodás így szól:

Magyar királyi belügyminiszter Hieronymi Károly úr Ö Nagyméltóságának Budpaesten.

Felfolyamodás a Berenczey István Marostordavármegye virilisének a marostordavármegye képviselő testületi gyűlésének 1894. május 25-én 52. szám alatt hozott határozata ellen.

Nagyméltóságú Belügyminiszter Ur!

Az 1894. évi május hó 25-én tartott megyei közgyűlés

52. pontjában megemlített indítvánnyal szemben hozott határozat ellen benyújtom nyílt időben a következő felfolyamodásomat.

A gyűlésnek már azon határozata is, mely az állandó választmány higgadtabb indítványát elvetette, sérelmes, mivel egy higgadt megyei törvényhatósági közgyűléstől nem várható s méltányosnak nem tekinthető annál kevésbé, midőn egy oly megyebizottság tagjai akarnak megtámadni 1000 éves jogi alapon nyugvó több száz milliót érő vagyont, kiknek ahoz joguk nincs; mivel a katolikus egyházból kilépve a katolikus vagyonyjogokról is lemondottak. Igen is, mivel a marostordamegyei bizottságban e kérdéses indítvány tárgyalásakor összesen 4 katolikus ember volt jelen, a többi mind protestáns volt.

Nem méltányos már azért sem ezen eljárás, mivel az előbb említett fontos kérdés a megyebizottsági tagoknak kiküldött meghívóban még megemlítve sem volt, hanem csakis a megyegyűlés termének ajtajára volt kifüggesztve s így senki még előkészítve sem lehetett ennek tárgyalására.

Csináltak tehát a megye politikai intéző körei egy oly politikai meglepetést, mely ha csakugyan sikerül, az egyház-politikai harcnál sokkal hevesebb s az egész országot lángba borító magyar fajharczézá váltnék, mely a nemzetiségek győzelmét valószínűvé tenné a magyarsággal szemben.

A kérdéses gyűlés tanácskozásának menete is bizonyos szabálytalansággal vezetett, a mennyiben én mint ellenindítványozó zárbeszédi jogomtól meg lettem fosztva.

Alaki sérelmet képezne az is, hogy egy ily fontos kérdés minden előleges megvitatás lehetőségének kizárásával egyszerű felállás és ülvemaradással döntetett el.

Ezen alaki sérelmeim előboacsátása után áttérek ezen tarthatatlan indítvány mindkét részének elbírálására.

1848-ban a karok és rendek, midőn a XX. törvényeziket alkották, azon erős meggyőződésben voltak, hogy ha a jobbágyokat s így a nemzetiségeket saját vagyonuk áldozatával szabad polgárokká emelik s ez által a karok és rendek nemesi intézményét népképviselletté változtatják, a felszabadult állampolgároknak a magyar állam erős támaszt fog nyerni, kik annak izmosodására igyekezni fognak, — de senki sem képzelhette azt, hogy felszabadult polgártársaink ezen megnyert szabadságot és alkotmányos jogosultságot Magyarország államegységének összerombolására s politikai becsületének a külföld előtti tönkretételére használják fel. Ezen sajnos körülmény, hogy Marostordamegye ezen indítványt egyhangulag elfogadta, csak arról tanuszkodhatik, hogy vagy nem ösmeri ezen törvény alkalmazásának horderejét, avagy nagyon kis localis protestáns érdekeknek akarszolgálatot tenni.

Ha 200 hazafias érzelmi protestáns pap és tanító s azok kulturájának állami segélyezése forogna fenn, igen is megszavaznám, de tiltakozom az 1848. évi XX. törvényeziknek jelen időben általános alkalmazása ellen, mivel annak értelmében az állam köteleztetik minden felekezet lelkészit, tanítóit és iskolai költségeit fedezni. Nem áll arányban az a nyereség, mit élveznénk az által, hogy 200 hazafias ref. lelkész családatya helyzetét kényelmesebbé tennék azzal, hogy 20,000 nemzetiségi lelkésznek eszközt adunk a kezébe a magyar állameszme ellen kényelmesebben küzdhetni. — Előbb alkossunk Magyarországot, melyben minden polgár a magyar állameszmének hive legyen és csak azután lehet ezen törvényt életbe léptetni illetőleg arról tanácskozni.

A katolikus papi vagyonnak államosítását érdeklőleg azon nézetben vagyok, hogy az anarchia és nihilismus viharának egy gyenge kommunisztikus szellőjét képezi, mivel ezt a vagyon felosztási sorrend megállapításának tekinthetem.

Igen, mert ez már a magántulajdon megtámadása, mely után következni kell a hitbizományoknak, a nagy bankoknak, a nagy birtokoknak s egyáltalában azon elvnek érvényesülése, hogy mindenki demokrata legyen, hogy kapjon, de megszűnjön az lenni, ha adni kell.

Az nyilvános dolog, hogy a papi vagyonok épp oly hábertermészetiek Magyarországon, mint bármely más nemesi vagyon, mivel a honvédelemnek alapját a föld képezte; de 1848-ban a szabadság dicső szelleme megszállván országunkat, a jobbágyakból szabad állampolgárt csinált, tehát az urak hadköteleseit a birtoktól, illetőleg a birtokostól elválasztván el van zárva azon lehetőség, hogy a birtokos fegyveres erőt állíthasson ki, mivel megszűnt azok feletti rendelkezési joga.

Igy megszűnt a véradó, előállott helyette a nemesi rendeknél is a pénzdó s lett általános véd- valamint általános adófizető kötelezettség.

Ha tehát a papi vagyont megtámadjuk, akkor megtámadhatunk bármely birtokost, mert birtokának jogtörténelme ugyanazon kútforrásból ered. A magyar katolikus egyház 1000 éves multja azt bizonyítja, hogy ha voltak is egyesek, kik a magyar nemzeti eszmékkel nem azonosultak, avagy bizonyos hittanügy kérdésében ellentétben állottak a magyar nemzet többségével, mindazonáltal azt a vagyont megtartták nemzetünknek; azt építkezések, javítások, gondos kezelések és befektetések folytán ezerszeres értékre emelték és ha csakugyan bekövetkeznék törvényes alakban az államosítás esete, azt tapasztalnók, hogy az építések, befektetések (milioratio) akkora összeget tennének ki, hogy az állam kifizetni képes nem lenne.

Az indítványnak zárkérése oda irányul, hogy a kormány legyen köteles ellenőrizni a nemzetiségi üzelmeket. Ezt nem szükséges indítványozni, mivel a kultuszminister nevében benne van már, hogy minden kulturintézmény, minden kulturvagyon a felelős magyar kormány ellenőrzése alatt áll, ellenőrizve kell hogy legyen.

Ezek alapján kérem a Marostordavármegye képviselő testületének 1894. évi május hó 25-én tartott közgyűlésének 52. tételszám alatti határozatát alakilag megsemmisíteni, tartalmilag helyben nem hagyni.

Szentháromság, 1894. július 24.

A hazai örmény-katolikusok és egyházuk.¹⁾

Szent István birodalmát méltán tartják nemcsak polyglott, hanem — laikus nyelven —: „sokféle vallás-felekezettű” országnak. Nemzetünk nyelvén kívül ugyanis, az országban lakó germán, szláv, román . . . fajú nemzetiségek nyelvei között feltalálható még Kisázsianak egyik régi, európai nyelvekhez szokott fil előtt szokatlan hangzású, de a kifejezések árnyalataiban igen gazdag nyelve: az örmény; a valóban sokféle bevett és még be nem vett „felekezet”-en kívül pedig, az ősi katolikus hitet vallók között báromféle

1) Részlet a közlőnek az örményekről tett tanulmányából.

szertartást észlelhetünk, u. m.: a latint, görögöt és az örményt. Az örmény szertartású katolikusokat az avatatlanok rendszerint egy kalap alá vonják a görög katolikusokkal; e tévedés okát azon körülményben találjuk, hogy tényleg mindkét egyház szertartása a keleti ritushoz tartozik; de zavart főleg az „Episcopus Armenopolitanus“, „Dioecesis Armenopolitana“ . . . kitételek okoznak, minthogy az örmények metropolisa: Szamosujvár — Armenopolis, 200 évvel ezelőtt örmény szert., jelenleg pedig görög szert. kath. püspöknek székhelye. A kétféle keleti szertartásuk között az elválasztó vonalat nem csak nacionális, hanem egyházi, sőt rituális szempontok is élesebbé teszik, a mint alább látni fogjuk.

A hazai örmények 1672-ben lépték át birodalmunk birtokába, de nem egyenesen Örményországból költöztek be hozzáuk, hanem több mint négy évszázadon át Krimben, majd Lengyelországban és a mai Romániában tartózkodtak. Innen politikai okokból távozni levén kénytelenek,²⁾ I. Apafi Mihály fejedelem behívta őket Erdélybe, hol tömegesebben Szamosujvár, Erzsébetváros, Gyergyó-Szent-Miklós és Csik-Szépvíz környékén telepedtek meg, majd később a Bánságban és szórvaosan az Alföldnek a Tiszaig terjedő részén, mindegyik területet bevén birtokukba.

Az örmények az új hazába való beköltözésükkor szizmatikusok voltak, de itt késedelem nélkül elfogadták az úniót; csak egy csekélyke töredékük maradt elszakadva Rómától. A szizmatikus, de később konvertált örmény püspök: Minas halála után, 1690-ben a per eminentiam örmény város³⁾ alapítója: Verzerescul Oxendius⁴⁾ (a Verzár-családból) lett az örmény egyház feje, kit VIII. Sándor pápa a hazai örmények apostoli helynökévé (vicarius apostolicus) tett; 1691-ben pedig, XII. Ince alatt, örmény kath. püspök által püspökké szenteltetett. Az ő püspöksége alatt tették le alapját a hatalmas örmény fő-templomnak,⁵⁾ mely napjainkban plebániák temploma. Az első örmény kath. püspöknek 1715-ben bekövetkezett halála után az örmény hitközségek az erdélyi latin szert. püspök joghatósága alá kerültek. Mária Terézia ugyanis kegyeltjét Theodorovics Istvánt szerette volna az örmény püspöki székre ültetni; e szándéka azonban Róma ellenállásán tört meg. Az örmény klérus és nép képviselői pedig a Görögnyben tartott püspökválasztó gyűlésen meggyezésre nem tudtak jutni. Így került az örmények egy

háza az erdélyi I. sz. püspök joghatósága alá, azon megszorítással, hogy papjai felszentelésének joga nem őt, hanem valamelyik örmény kath. püspököt, a lembergi örmény érseket, vagy a bécsi Mechitaristák érseki címmel felruházott apátját illeti.⁶⁾

Hanem az örmények nem tudtak belenyugodni abba, hogy egyházuk, melyhez nemzeti képesek is fűzik őket, örmény szert. püspöktől meg legyen fosztva. Püspökségük visszaállításának kérdését több ízben felvetették az intéző körök előtt; így 1848-ban; 1868-ban Szamosujvár, Erzsébetváros, Gyergyó-Szent-Miklós és Csik-Szépvíz örmény lakói feliratot intéztek a kultuszminiszteriumhoz, a nélkül azonban, hogy fáradozásukat siker koronázta volna. Ujabbán 1879-ben szülötteik egyike: Simay Gergely, kir. tanácsos, v. orsz. képviselő terjedelmesebben megokolja az örmény szert. katolikus püspökség létjogosultságát.⁷⁾ Hivatkozva, az 1868. évi 43. t. cz. 16. §-ára, mely szerint: „Erdély mindazon törvényei, melyek az erdélyi területen és a korábban úgynevezett magyarországi részekben a bevett vallásfelekezettek és egyházi hatóságok vallásgyakorlati s önkormányzati szabadságát, jogegyenlőségét, egymás közötti viszonyait s illetőleg hatáskörét biztosítják, nemesak sértetlenül fentartatnak, hanem egy szersmind a görög- és örmény-katolikus és a keleti görög szertartású egyházakra is kiterjesztetnek“; — rámutat azon alapokra, melyek az örmény püspökség visszaállításának financiai akadályait elbárhathatják, és egy, az apostoli királyhoz intézendő kérvénybe helyezi reményét a kérdés kedvező megoldására. Ez utóbbi indítványa azonban — úgy látszik — követőkre nem talált és így előbbi helyzetükben maradtak. — Az örmény-katolikusok összes száma mintegy háromezerre tehető. Plébániáik Szamosujvárott (alap. 1700-ban), Erzsébetvárosban (1708 óta), Gyergyó-Szent-Miklóson (1730-tól) és Csik-Szépvízen (1785-től) vannak. Erzsébetvárosban valamint Ujvidéken (a Bácskában) az örmény Mechitarista congregatio residentiával bír; ez utóbbi helyen híveik lelképásztorai a congregatio tagjai. — Az örmény szert. kath. papok száma hazánkban 12—16 között váltakozik; templomaik és kápolnáik száma: 12.

(Vége köv.)

2) Nic. Nilles S. J.: Symbolae ad illust. hist. Eccl. Orient. in terris coronae S. Stephani. Christoph. Lukács, sac. rit. armen.; Historia Armenorum Transsylvaniae.

3) Mikor az örmények a mai Szamosujvár város alapításához fogtak, ennek helyén észak felől a Marinuzzi-féle várat, mellette egy Gherla nevű (dák eredetű?) faluval, délen pedig egy római colonia maradványait találták. E két hely között elterülő város alapítói és őslakói tisztán örmények voltak. Újabb archaeologiai kutatások szerint a római telep neve nem — mint idáig hittek — „Napoca“, mert e nevet Mommsen Tivadar a kolozsvári római telepre ruhazza; a szamosujvári colonia neve még felfedezőre vár. (V. ö. Dr. Hampel „Archaeologiai Értesítő“ 1892. XII. f. köt. 2. és 4. szám.)

4) Egy régi festmény felirata szerint: „Oxendius Verzellescus Armeno-Moldavus collegii Urbani de propaganda fide alumnus Episcopus Aladen. Ann. M.D.C.XCI.“

5) E templom műkínésében nem szűkölködik. Ilyen pl. a templom egyik kápolnájában levő, I. Ferenc által az örményeknek ajánlkozott Rubens-féle oltárkép. A díszes egyh. oltányok között különösen figyelemre méltó a régi püspöki ornátus, melynek minden egyes darabját I. Lipót neje, Eleonóra, készítette.

6) Növendékpapjaik a gyula-fehérvári papnevelő-intézetben képeztek ki. A theologia bevégezése után Bécsben vagy Lembergben, mielőtt felszenteltetnének, pár hétig szertartásaikban oktattatnak.

7) „Miótt ezelőtt két századdal eleink hazájukat a mostanival cserélték fel, örmény püspököt tiszteltek soraikban. Igaz, hogy a közbejött kedvezőtlen körülmények folytán az örmény egyház ideiglenes kormányzata az erdélyi latin szertartású püspökökre lön bízva, — de csak részben, mi onnan is kitetszik, mert az örmény papok felszentelési joga (ordinatio) nem állott hatáskörükben, mintegy jelöl annak, hogy ezen ügy állandó megoldása esetében, kell majd lenni oly önálló örmény egyházfőnök, ki ezen — úgy szólva — legeminebb jogot is gyakorolhassa nemzetfeleink lelkészei fölött, és így nyilvánvaló, hogy egyházi önkormányzati jogosultságunk már magában multunkban gyökerezik; miről „egyébiránt fejedelmi nyilatkozatok is tanuskodnak“ . . . L. Pesti Napló, 1879. 3. sz. „Az erdélyi örmény kath. püspökség.“

TÁRCZA.

Kalászat

a tudomány mezején.

XIV.

Azt írja Xenophon, hogy a perzsák semmit se szeretnek inkább, mint jól lovagolni, dárdát hajítani és igazat mondani; három dologtól irtóznak: hazudni, adósnak lenni és tisztátalan dologot beszélni. Nagy Isten, mennyi perzsánál hitványabb ember van köztünk e mai világon!

Augustus Caesar, midőn vádoltak valakit előtte, hogy vagyonát vesztegeti, a vádlottat zárkába küldé. Mennyi ember kerülhetne most a dutyiba; eleget építeni nem lehetne.

Testamenes midőn az ephoroktól a vád alól felmentette, nevetve távozott a teremből s midőn a kívül állók kérdezik, hogy talán Sparta törvényei felett nevet, így válaszolt: „Igen, roppant nagy lyukakat látok rajta; ridegek s bárha megfagy az ember keble tőlök, még félhalva is keresztül mehetsz rajtok.“

Agis midőn halálra ítéltetett s látá a hóhért körülötte siránkozni és szepegni, így szólott: „Hagyd el barátom, boldogabb vagyok, mint a kik elítéltek.“ Bevehetetlen vár a lelkiismeret tisztasága.

Midőn Vespasian császárnak azt mondák, hogy elődei sokat szenvedtek a polgárok bosszantásai miatt, így felelt: „Semmi olyant nem teszek, a mi valakinek rosszul eshetnék.“ Egyetlen vagy az asszonyok szülöttei között Vespasianus. Hol késsel az éji homályban?

Suetonius azt írja róla, hogy midőn hideg láztól gyötörtetve hordozható ágyba viteté magát, az ég felé tekintve így sohajtott fel: „Csak azt sajnálom, hogy semmi olyast nem tettem, a mi felett bánkódnom kellene.“ Ez volt aztán az ember! Ha Diogenes fényes nappal lámpájával ismét megindulva ilyen embert keresne, hasztalan fáradoznék, mert ilyen embert nem lelne.

Midőn Alfons királytól övéi kérdezték, hogy miért sétál kellő őrség nélkül, így felelt: „Az öröket lelkiismeretem tisztaságában birom; ezek védnek meg engem.“ Valóban az igazságos férfi, ha mindjárt az ég összeszakadna is felette, bátran és mitsem félve nézi a dúló vihart.

Midőn Diogenest kérdezték, hogy a földnek mi a legnagyobb terhe, így szólott: „A tudatlan ember.“ Nem lehet tehát nagyon csodálkoznunk, ha néha-néha itt-ott a nagy teher miatt megrendül.

Jól mondja Plutarchos: „Valamint a tigrisek felüvöltenek a kürtszóra; ép úgy a tudatlan tömeg, a csöcselék, gyülevész had is. Ezért könnyű bolondítani a népet“. Van is éljen most anyyi, mint a gomba; hát aztán mennyi „le vele“, „rántsátok le.“

(Folyt. köv.)

Körödy Endre,
ny. ig. tanár.

Kirándulás a Gyilkostóhoz.

(Vége.)

Másnap jul. 27-én már négykor mindnyájan talpon voltunk és néhány üdvözlő lövést eldurantván, lábainkat utnak egygettük. A Gyilkostó két óra járásnyira volt. Az utnak a patak mellett kellett volna vezetnie, vezetett is, meg nem is. Télben ugyanis arra felé szokás a tutajfákat bevontatni. Nyárrban mindazonáltal gyalog is igen-igen bajos a bemenetel. Óvatosan, körül-köre lépve, máshol lejtős, sikamlós hosszú hidakon haladtunk előre. A hely vadsága Vergilius Avernus melletti másvilági lejárójára emlékeztetett. Nem is hiányoztak a megfelelő latin idézetek. A rengetegnek hatalmas fenyei nyilegyenesen törtek ég felé; helylyel közel óriási szálfák kerültek el a köves talajon, mint esatamező halottjai. Ezek a szállítás végett levágott darabok. Télben, mint mondják, megnépesedik az erdő. Mindenfelől méhesköpi módjára zúg a tájék. Nyolcz-tíz ökörrrel vontatnak egy-egy méteres átmérőjű óriást, mely nem ritkán maga alá temet embert, állatot. Amde a szükség kényszerítő ereje még a veszélyekkel szemben is győz; ez a hely valósággal magán hordja a létért folyó küzdelem bélyegét. Könnyen válunk szociálistákká, ha látjuk az emberiség nyomorának ilyen színhelyét, hol egyesekért idő multával százak vérzenek el.

Komor gondolataink mellett, saját fáradságunkat is fedelve érkezünk a Gyilkostó mellé. Ez volt kirándulásunknak főcélja és fénypontja. Vadregényes hegyek között 2200 m. hosszúságban, 150 m. szélességben kigyózva terül el Csikmegyének ez a kiváló ékessége. Az Alpeselek zöldeskék tengerszemei nem szebbek ennél, érdekességben messze hátra maradnak mellette. A tó köztudomásilag 1838-ban a Gyilkoshegy egyik felének lestüledéséből keletkezett, mely a völgyet feldugta. Távolról nézve a lombha víztömegből törzsükkel kiálló fák a czél elől elrejtett kikötő árbocza erdejéhez hasonlítanak. Nehány évvel ezelőtt még a galyak is a fákön csüngöttek, ma már csak a faderekak örködnek a tó felett. A jelenségekből ítélve megtörténhetik, hogy pár század alatt az egész tó elenyészik csodálatos szépségével együtt. A völgybe siető bárom erdei patak folyvást tölti áradásai alkalmával a tó medrét, melynek eredeti körvonalai a mostaniaktól már most is nagy eltérést mutatnak. Fűrészporból, sárból a víz alatt most balmok keletkeznek, egy-két év múlva már pázsitos síkhelylyé változnak át. Mielőtt észrevennék, megbecsülnék ezt a természeti kincset a tulajdonosok, eltűnik a föld színéről. Az Emke kalaúza szerint menedékház található a tó partján. Láttunk ugyan egy két szobás kunybot, ajtó, ablak nélkül, felszedett padlással, részben elhorcított fedélzettel, de azt csak nem nézhettük menedéknak. Még csak egy rozzant csónak sem található a parton; két ócska, ügyetlenül összetákolott tutaj libeggett ugyan a víz színen, azonban ily lélekvesztő jóságra még a mindnapi vállalkozó kiránduló sem ül rá szívesen. Ha külföldön volna a tó, hamarosan csinos kis vendéglő épülne melléje, mely biztosítaná a kirándulókat vihar vagy az éj ellen. Nálunk nem szokás észrevenni az efféleket, ha csak a haszon is „adjad Uram, de mindjárt“ módjára be nem köszönt.

A gyergyószentmiklósi értelmiség gyakorta tesz kirándulást a tó mellé vagy a partjától keletre fekvő sziklatömegre a Szoátra; csodálkoztunk, hogy valami kellemes pihenő helynek hiányát a közönség saját magáért is nem érzi.

Ezen a kedves, tündéres ponton jól kinyugodván magunkat még horgászó készülékünket is felszereltük, hogy pár petytyes galóczára tegyünk szert, de türelmetlenségünk miatt eredmény nélkül.

Innen déli 12 órakor Békás és a Hidegség helyett, hová terveztük volt, Gyergyó-Szent-Miklósnak indultunk. Gondozott erdei uton siettünk előre, a Pongrácztetőre, majd a Békénylókán, ezen a gyönyörű szép erdős völgyön át Gyergyóba. Az olvasók nagy része bizonyára ismeri már ezt a havasoktól minden oldalról körülzárt kerülék alakú kellemes síkságot, nem szükség tehát bővebben szólni róla. Hat órai gyaloglás után beérkeztünk Szent-Miklóstra. Fogatékos külsőnk miatt nem járhattuk össze a várost, hanem kocsira ülve, átbajtottunk Csomafalvára. A társaságnak egyik tagja a plebánosnak tanára, a másik rokona, a harmadik jó barátja volt, én mint negyedik a többiek révén találtam szíves fogadásra, bár az ünnepies bevonulást fél 9 órakor tartottuk. Kellemesen töltött este után reggel a falu nevezetességét, szép templomát tekintettük meg, mely alacsony födelével, szélest magas ablakaival, főmzsi tornyával a déli vidékre akar varázsolni. Szép külalakja, továbbá egész berendezése a vezetők izlését és a nép áldozatkészségét dicséri.

28-án a bokáig erő sár mellett is, mert éjjel nagy vihar dült, gyalog indultunk Vaslábnak, hogy turista minőségünkre folt ne essék. A szerény hinságra bőven rá kellett szolgálnunk a bokáig érő sár miatt majdnem járhatatlan mezei uton. Három órai fáradságunk árán beértünk a faluba. Betértünk az útszéli koresmába, hol mindjárt észrevettük, hogy egy izraelita felebarátunk a bérlő. Láttuk azt is, hogy egyi künknek szörnyű gondolatforgatás tikröződik le arcáról. Egyszerre megkérdi a gazdát, hát Szász Andrásnak hívják őt

— Nem engem, felelt az szörnyűséges kiejtéssel.

— Hát miért van az a név kiírva a táblán?

— Ott nines, kérem, viszonzá a koresmáros együgyű képet vágva.

Rájöttünk, hogy kartársunk nagy kimerültségében a „Szesz áru-lás-t“ nézte Szász Andrásnak.

Nyugvász után megújulva szaporáztunk lépteinket a Grézes-felé az országuton előre. A hegyek alatt kitértünk belőle, hogy a régi uton haladva kerülő nélkül éjünk Csikba. A Székaszó északi oldalán iszonyú vihar ért el. A magaslatok, mint a Délhegy, Buesin, Kelemenhavas, Pricske stb egy-egy Olympusnak látszottak, melyek versenyezve szórták a villámokat. A zápor a hegyek ormán vékony ködnek látszott, de ijesztő gyorsasággal közeledvén nemsokára szürke fátynak tetszett, mely az égből a földig terjedve mindent eltakart szemünk elől. A kövér esőcseppek azonnal elülték színházas gondolatainkat. Behúzódtunk egy üres szénás csűrbe. A zápor hamar kitombolta magát, indulhatunk tehát, hogy az elvesztett időt helyre pótoljuk. Azonban addig próbálgattuk Jenőfalva határán a hegyek visszhangját, míg az este veszedelmesen kezdett közelegni. E miatt felültünk egy szénás szekérre, mely két óra alatt a faluba szállított. Másnap (jul. 29-én vasárnap) korán visszakoocsintunk Somlyóra.

Mi hasznunk volt bát a kirándulásból? Élveztünk pompás, tündöz hegyi levegőt, jól megmozgattuk renyhe tagjainkat, nagyszerű panorámákon tekintettünk végig, a fáradság nyomasztó érzése nélkül kitörő jó hangulat uralkodott közöttünk mindvégig, szóval örökre emlékezetes kirándulással

gazdagítottuk lelkünket. Mind annyi ok, hogy másoknak is figyelmébe ajánljuk ezt a kedves időtöltést. r. s.

Kisebb közlemények

Vidéki levél Hunyad-Dobráról.

Főtisztelendő Szerkesztő Ur!

Mély tisztelettel kérem szíves engedélyét az iránt, hogy szegény elszigetelt kis egyházunk beléletéről s az abban törtétekről olykor-olykor b. lapuuk hasábjain megemlékezzem.*) Így tevém ezt tavaly is s hogy akkor szerény cikkemnek helyt adni kegyes volt — felbátorított jelen még szerényebb soraim beküldésére. — Mert hisz mi teljesen elszigetelve s beekelve a többi vallásfelekezetek közé — teljesen ismeretlenül valljuk itt egy igaz hitünket s esakis hitbuzgó s tapintatos lelkipásztorunk föl. Miske Gyula urnak köszönhető, hogy nem csak el nem nyomatunk a sokkal nagyobb számban levő gör. keletiek által, — de sőt ünnepélyesebb alkalmakkor az ő és patronusunk usgos Lázár Arpád ur kegyesége s áldozatkészségéből most már nagyobb pompát is fejthetvén ki, őket messze tulszárnyalhatjuk. — De sőt ily alkalmakkor úgy ök, mint az itteni zsidóság is nagy számmal szoktak templomunkban megjelenni, mi minden esetre jó jelnek tekinthető.

Sajnos, most ez alkalommal szomorú esetekről kell első sorban megemlékeznem.

Szeretett plebánosunkat f. é. május 26-án súlyos csapás érte. — Gondos nővére Miske Leontina úrnő, ki egy pár izbeni rövid ideig tartó megszakitással 21 évig vezette oly igazi odaadással háztartását, hosszas szenvedés után az Urban elhunyt.

Alig enyhült még e súlyos csapás okozta fájdalom s ime templomunkról gyászlobogó leng, tudatva a szomorú hirt, hogy a dobrai r. kath. egyház árva lett.

Földi patronája özv. Csiktaploczai Lázár Lajosné szül. Farkas Antónia nines többé! — A lehető legjobb, legnemesebb, drága anya, anyós, nagymama, — az igazi vallásos, nemes lelkületű derék nő, nemesak községünk, de az egész vidék szegényeinek jótévő anyyala s egyházunknak mindig áldozatkész patronája, élte 63-ik évében, egész váratlanul f. é. július hó 22-én szívészélhűdesben elhunyt.

Lázár Arpád orsz. képviselőnk és főgondnokunk s testvérei a feledhetlen, drága, jó anyát siratják az elhunytban; de siratjuk őt mindnyájan és siratják különösen a környék szegényei, kik a szükségben drága, jó szíve sugallatából mindig készséggel segítő jó angyalukat vesztették el beune. Egy jó anyával, egy keresztényiesen s nemesen gondolkozó nővel ismét kevesebb, ki egész életét családja javára s boldogítására áldozta föl; — ki áldott jó szívével mindig részt vett a hozzá folyamodó szegények szenvedésében, nyomorában; ki házi körében gondos nő volt; ki jó szívének egész melegével ölelte azt körül, ki őt otthonában fölkereste, — oh annak halálával nagy ür marad, melyet betölteni többé nem lehet.

*) Veniam damus. Szerk.

Mi, kik ismertük őt, áldást kérünk hamvadó porára! — Adjon a Mindenható egyházunk e hü leányának örök nyugalmat. Legyen könnyű felette a hant, ki igazi keresztényies élte alatt anyyi szegénynek tette könnyebbé az élet terhei viselését.

A hátramaradt árváknak pedig legigazabb részvétünket fejezzük ki, kérve a gondviselést, adjon szenvedő lelkeiknek gyógyuló balszámot, megenyhülést.

Temetése f. é. jul. 24-én nagy pompával ment végbe. — A rokonok, tisztelők és ismerősök a legtávolabbról sereglettek össze, hogy részvétőknek személyes megjelenésük által is kifejezést adjanak. Koszoruk özöne borította a gyászos koporsót, mely a keresztény nők egyik legnemesbbikének hamvait rejté magában.

A gyászszertartást, valamint a más napi engesztelő st. mise áldozatot helybeli főt. plebános úr végezte a marosilyei főt. plebános Lány Gyula úr s a dévai vicarius ft. Katus Konstantin úr assisztálása s a helybeli áll. isk. növendékei dalkarának gyászhangjai mellett.

Az örök világsággyá fényszedjék neki.

* * *

Miként nyárban a hegyet völgyet átszáguldó zivatar után az újra kiderült égboltozatról kellemesen sütő nap nyomott kedélyünket felvidítja, — úgy jött a bú és bánat első percei után vigasztalásul Kegyelmes Főpásztorunknak mindnyájunk szívében az öröm és hála érzelmeit fölébresztő 50 éves áldozó-papi jubileuma, mely alkalomból f. é. július 28-án, mint az a főt. lelkész ur által előre ki lett hirdetve, templomunkban is ünnepélyes hálaadó isteni tisztelet tartatott. — Ez alatt első sorban szívből jövő hálát rebegtünk a pástorok legfőbb Pásztorának, hogy Kegyelmes Püspökünknek s nagykiterjedésű egyházmegyénknek e nagy napot megérv engedte s porba omolva torrón bértük a Mindenhatót, hogy Ő Nagyméltóságát még hosszú évek során át éltesse hazánk javára, egyházunk dicsőre, papjainak s hiveinek boldogítására.

Éljen az erdélyi egyházmegye védő- és őrzőangyala!!

Miles.

— **A küküllő-keményfalvi plebánia megnyitása.** Főtisztelendő Szerkesztő Ur! Engedje meg, hogy becses lapjában katolikus hitéletünknek egy oly mozzanatáról számoljak be, mely habár szerényen folyt le, érdemet vindikál magának azért, mert az újabb időben anyyi megtámadásnak kitett vallásos élet és érület fejlődésében, nemes egyszerűségével a haladás és szebb jövő iránt táplált reményünket erősítheti. Igen, mert a kath. székely nép magatartását, törvény iránti tiszteletét ezután is a régi jó erkölcsök fogják irányítani, de vallásos érzelmeit, egyháza iránti tántorítbatalan hü ragaszkodását nem fogja korlátozni bármilyenü befolyás. És most áttérek tudósításom tulajdonképeni tárgyára.

Folyó év július 30-ka hosszú évek során nevezetes évfordulója lesz Küküllő-Keményfalva r. k. hitközségének, mert e napon nyert lelkipásztorát, e napon vált el tényleg az anyaegyházától Zetelakától, hogy önállóan végezhesse nemes feladatát. A község érdemes előljárai, hosszas kérés és alkudozás után megmutatták azt, hogy habár az eddigi adminisztrációval is meg voltak elégedve, az alig 600 lelket számláló községben, az önálló plebános fentartására

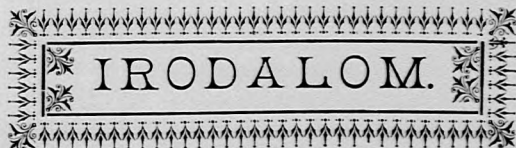
meg van az erkölcsi és anyagi erejük. E nap ünnep volt a községben; a mezei munka szünetelt, s a népnek apraja-nagyja repesett az örömtől, hogy a kegyelmes Püspök Urunk által kinevezett plebánost, Balázs Ignác volt selyei plebános személyében láthassa.

Délután 5 órakerkezett meg a plebános ur nagys. Jung Cseke Lajos apát-plebános, kerül. főesperes ur társaságában a községbe, hol a falu végén a nép sorfalat képezve, élén az előljárással, diszes és izlésre valló kapuval fogadta plebánosát. A megyebíró egyszerű, szívből fakadt beszédére az új plebános megható szavakkal válaszolt; megköszönte a nem várt szép fogadtatást és kifejezte azt, miszerint életét e hitközség szellemi és anyagi jólétének emelésére fogja szentelni. Ezután megindult a menet a nép örömmenyilvánulásai között a templom felé fehérbe öltözött virágcsokros leányok sorfalával véve körül a kocsit. A templomban az új plebános hálaimát mondott az Egek Urához, s ezután ideiglenes lakására, az iskolával szomszédos lakásra tért. Nem sokára az iskola helyiségében gazdag estebédhez ült a társaság, az új plebános, a vendégek és a községi előljárással, melynél egymást érték a szép pohárköszöntők. Jung Cseke apát-főesperes ur a töle megszólt szívből szóló nemes szavakban adott kifejezést a mai ünnepen érzett örömeinek; frigynek tekintti e napot s a hitközség szeretetébe ajánlja az új plebánost, kinek működéséhez ő Excellentiája is a legszebb reményeket fűzi. Erre az új plebános hálátelt szavakkal köszöntötte fel Püspök Ur ő Nmlgát, ki alig 2 napja ünnepelte áldozárságának 50 éves jubileumát, továbbá Jung Cseke apát-főesperes urat, kinek abban, hogy a község plebánost kapott, kiváló érdeme van. Volt még számos felköszöntő az új plebánosra, a vendégekre és az előljárással. Kitérő lelkesedéssel éljenztek Lukács Mózes esendőrezredes urat, ki bár az ünnepélyen nem lehetett jelen, de mint a község szülöttje, igen szép egyházi ruhákat ajándékozott a templomnak s további jóindulatáról a népet biztosította. Az ezredes urat táviratilag is üdvözölték.

Igy folyt le a szép ünnepély, melyről midőn a lehetőleg hü képet kívántam adni, hó ohajtatóm, hogy az új hitközség igen sokáig vivat, crescat et floreat. A főt. szerkesztő urat levelem szíves közlésére felkérve, megkülömböztetett tisztelettel maradtam

Sz. Udvarhelyt, 1894. jul. 31-én

tisztelő szolgálja
Egy jelenvolt.

Előfizetési felhívás

ily című munkára:

ERDÉLYI KATHOLIKUS HITSZÓNOK

V. kötet:

Konferenciák, Ünnepi és Alkalmi Szentbeszédék

Forster Jánostól.

Tartalmaz mintegy 30 konferenciát az apostoli hitvallásról, azonkívül a bűnbánat szentségéről és a négy utolsó dologról. A konferenciákon kívül vannak benne ünnepi be-

szédek az év minden ünnepére és alkalmi beszédek a leggyakrabban előforduló alkalmakra és templomi búcsukra. A 30—32 nyomtatott ivre, legjobb minőségű papírra szép ciceró betűkkel nyomtatott mű ára bérmentes küldéssel 3 frt. Sacerdotibus erga sacra, unum per 35—40 xr computando.

Tekintettel arra, hogy a konferenciák mai nap már főltöbbszörűsége, ez a mű nemcsak hézagpótló, hanem mivel az egyes konferenciák mint önálló beszédek a soron kívül is mindig használhatók a tárgyalat hitbeli tannak megfelelő ünnepen, vagy alkalomkor, ez a körülmény nagyban emeli a mű gyakorlati használhatóságát. Súlyt fektettem arra is, hogy a tárgyalás menete könnyebb legyen s úgy a emlézés, mint az előadásra alkalmas.

A munkát kegyelmes főpásztorom, nmélt. és főtiszt. Lönhart Ferencz erdélyi püspök ur ő excellentiája 50 éves áldozópapi jubileuma emlékére szándékom kiadni.

Mihelyt annyi előfizető jelentkezik, hogy a kiadás biztosítva lesz, sajtó alá kerül s az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával a legrövidebb idő alatt az előfizetők kezébe jut.

Előfizetések levelező lapon alólirotthoz intézendők.

Gyulafehérvár (vár), 1894. évi június 29-én.

Forster János,
püspöki ceremoniarus.

Napi események köréből

— **A legelső magyar ember, a király Ő Felsege** ma születési napjának évfordulóját ünnepeli. Vele együtt ünnepel az egész baha, mely még ma is a „Moriatur pro rege nostro . . .” lelkes hatása alatt áll. Adja Isten, hogy felséges Urunk a mostani súlyosan aggasztó körülmények között dicső őseihez méltó hithűséggel munkálhassa hű magyar népe boldogságát s ezen „lelje örömet s hirt s szerencse koszorúzza szent fejét!”

— **Nagyboldogasszony ünnepén** székesegyházunkat nagyszámu hívő közönség töltte meg. A közellevő helységekből csak amugy tódultak a jámbor hívek. kik e nagy napon ősrégi, szép szokás szerint gyóntak és áldoztak. A szt. misét nsgos és főt. *Imets F. Jákó* kanonok-plebános végezte, az ünnepi szónoklatot pedig *Zlamál Á.* tartotta, ki a keresztény anyák kötelmeiről beszélt.

— **Személyzeti.** Nsgos és ft. *Both Ferencz* tb. kanonok, gyergyó-szárhegyi plebános és a gyergyói esp. kerület főesperese az esperesi teendők alól saját kérésére felmentetvén, a gyergyói esperes-kerület fungens alesperesévé és tanfelügyelőjévé ft. *Ferenczi Károly* gyergyó-szmtiklósi plebános neveztetett ki. (Ad multos annos!) Lelkeszi minőségben áthelyeztettek: *Biró Mihály* Csertés-Hondolról Felső-Tömörsre és *Szabó Elek* Felső-Tömörsről Udvarhelym. Pálfalvára. Lelkészeknek kinevezettek *Puskás Gergely* kézdli-szt.-léleki segédlelkész Csertés-Hondolra és *Lestyán Lajos* ideigl. nyugalm. áldozó-pap Topánfalvára. Segédlelkész minőségben áthelyeztettek: *Gáspár János* Baróthról Gyergyó-Szt.-Miklóstra,

Medgyesi János Gyergyó-Szent-Miklósról Baróthra, *Héjja Kálmán* Maros-Vásárhelyről Gyulafehérvárra, *Szigethi Gyula* Bereczkről Maros-Vásárhelyre és *Szabó Lázár* Lemhényből Szászrégenbe. *Agótha Balázs* volt főgym. tanár segédlelkésznek neveztetett ki Kolozsvárra. A neopresbiterek közül: *Albert Zsigmond* Kézdli-Szt.-Lélekre, *Nagy Antal* Bereczkre és *Panajóth Ferencz* Lemhénybe küldettek segédlelkész minőségben. Végül *Benedek Bálint* Udvarhelym. pálfalvi lelkész és *Tózsér László* szászrégeni segédlelkész ideiglenesen nyugdíjaztattak.

— **Adományok.** Kiadóhivatalunkhoz a következő adományok érkeztek: Mélt. és ft. *Winkler József* cz. püspök és nagyváradi kanonok úrtól 10 frt a lövétei tüzkárosultak számára, — tekintetes *Palczér Károly* nyug. kir. állami főgymn. tanár úrtól a papnevelde folyosóján elhelyezendő szentképekre 3 frt. és a gyfehérvári r. k. főgymn. ifjusági segélyegylet részére 5 frt. Ezen adományokat az illetékes helyekre be fogjuk szolgáltatni.

— **A papnevelde statio képekre** tek. *Palczér Károly* uszebeni nyug. áll. főgymn. tanár úr 3 frtot szíveskedett ajándékozni, N. 50 krt. Főösszeg: 220 frt 20.

— **Pályázat.** A brassói róm. kath. főelemi iskolánál úresedésben levő rajztanítói állomásra ezennel pályázat hirdettetik. Ezen állomás jövedelmét képezi: 1) az erdélyi róm. kath. elemi iskola-alapból évi 157 frt 50 kr. havi előleges részletekben; 2) a brassói városi (aloldial) pénztárából, subvencio ezimen, évi 210 frt havi előleges részletekben; 3) a brassói hitközségi népiskolai alapból, évi 58 frt 50 kr., összesen tehát 426 frt évi. fizetés. A szabályszerint felszerelendő kérelmek folyó évi szeptember hó 15-ig (bezárólag) a brassói róm. kath. plebániahivatalhoz küldendők. Brassó, 1894. augusztus hó 13-án. *Müller Ede*, apát-plebános.

— **Pályázat.** A csikozmási róm. kath. segédkántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: 1) kepe ezimen a bitközségtől 65-kalongya rozs és 55 kalongya zab. 2) Oszporából 10 frt. 3) 30—32 terü elegyes tűzifa. 4) Szentmiselapítványból 14 frt. 5) Stolából mintegy 50 frt. 6) Mártonffy- féle tanítói segély-alapból 17 frt. 7) község pénztárából tanításért 40 frt. Külön udvaron tágas és szép lakás 2 szoba, kamarával és piaczével. Jó karban levő csűr, istálló, 600-öt veteményes kerttel. Kötelessége: Az önálló tanításon kívül a segédkántori és sekrestyési teendő végzése, a harangozás és a templom tisztántartásával együtt. — Pályázati határidő tart september hó 2-ig bezárólag, mely időtartam alatt a személyes megjelenés előnnyel bír. A pályázati tolyamodványok kellőleg felszerelve a kitűzött időig alattírtthoz beküldendők. Csik-Kozmás, 1894. augusztus 1-én. *Baróc István*, s. k. lelkész és iskolaszéki elnök.

— **Pályázat.** A bonczhidai (Kolozsm.) r. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Fizetés: készpénz termények és földkekből 250 frt. (A bitközség 50 frt. államszegélyért folyamodott.) 400 -öt veteményes kert, két szoba és egy konyhából álló lakás. Okleveles vagy képezdét végzett egyének szíveskedjenek fűlszerelt folyamodványaikat f. é. augusztus 29-ig Szabó Ferencz róm. kath. lelkész és isksz. elnökhöz beküldeni.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.

Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CERNI BÉLA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.